Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

70—YEAR XXXI. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 16, 1913, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., ČETRTEK, 29. AVGUSTA (AUGUST 29), 1940 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 170

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Osišče poseglo v spor med Rumunijo in Ogrsko

Nemčija in Italija pozvali zunanja ministra Rumunije in Ogrske na konferenco po bitki med ruskimi in rumunskimi četami. Dvajset sovjetskih divizij zbranih v severni Bukovini. Rumunija ojačila vojaške straže ob ogrski meji

Rumunija ojačila vojaške straže ob ogrski meji

DUNAJ, 29. avg.—Nemčija in Italija, ki naglašata, da je njuna zahteva "ustvaritev nove Evrope", sta poslali svoje diplomate v bivšo prestolico Avstrije, da "razvidirata" konflikt med Rumunijo in Ogrsko zaradi Sedmograške. Diplomatje bodo poveljni reprezentantom Ogrske in Rumunije, kje mora biti nova meja. Nacijski krogi so že dali vedeti, da ne pripisujejo posebne važnosti bitki med ruskimi in rumunskimi četami, ker je bila med Rumunijo in Rusijo še ne jasno potegnjena.

BUKAREŠTA, 29. avg.—Ogrsko letalo je včeraj bombardiralo rumunsko letališče pri Satu-Maru, toda Rumunci so ga prisilili v beg in aretirali člane posadke. Škode ni bilo, ker je bilo letališče že evakuirano. Satu-Maru je Sedmograški, provinci, katero Ogrska zahteva od Rumunije. Avtoritete so priznale, da je bilo to drugo ogrsko letalo, ki se je pojavilo nad rumunskim ozemljem, uničeno.

BUKAREŠTA, 28. avg.—Mešana rumunsko-ruska komisija preiskuje obmejni spopad med rumunskimi in sovjetskimi četami pri Adankati, Bukovina, v katerem je bilo več sto vojakov ubitih.

BERLIN, 28. avg. — Nemški zunanji minister Joachim von Ribbentrop in italijanski zunanji minister Galeazzo Ciano sta se danes sestala v Salzburgu. Iz poučenih virov se glasi, da bosta razpravljala o konferenci štirih držav, ki se prične jutri na Dunaju.

Budimpešta, Ogrska, 28. avg. — Zunanja ministra Ogrske in Rumunije sta bila sinoči pozvana, naj takoj odpotujeta na Dunaj na konferenco s predstavniki Nemčije in Italije, ki skušajo preprečiti krizo na Balkanu, da bi omogočijo priliko Rusiji za nadaljnje prodiranje na balkansko ozemlje. Konferenca se bo prišla jutri.

Zunanja ministra se bosta na Dunaju sestala z italijanskim zunanjim ministrom Ribbentropom. Poslanika Nemčije in Italije sta sinoči odpotovala iz Bukarešte domov, da se posvetujeta s svojima vladama. Istočasno sta poslanika Nemčije in Italije zapustila Budimpešto.

Poslaniki imajo detajlirano poročilo o ostri in krvavi bitki med rumunskimi in ruskimi četami, ki se je pričela v nedeljo in je bila včeraj obnovljena, ko so Rusi prekoračili mejo. Več sto vojakov je padlo v bitki na obeh straneh. Tu trdijo, da je bilo čez tristo rumunskih vojakov ubitih.

V krogih, ki imajo tesne zveze z Ogrsko in Rumunsko vlado, prevladuje mnenje, da so sovjetske čete namenoma prekoračile mejo in provocirale bitko z Rumunci, da pripravijo teren za odkrec v slučaju, ako se bo konferenca med Ogrsko in Rumunijo zaradi Sedmograške razvila v bojevanje. Pogajanja med Ogrsko in Rumunijo glede izravnave sedmograškega problema so se razbila zadnjo soboto.

Doznava se, da so se ruske in rumunske čete spopadle severno od Dorohoja, provinca Moldavija, ki leži v bližini meje, katera je bila določena pred dvema mesecema, ko so ruske čete zasedle Besarabijo in severno Bukovino.

Ogrski zunanji urad je naznanil, da je rumunsko letalo napadlo ogrski bombnik in ga uničilo. Incident se je pripetil nad ogrskim ozemljem in vlada je poslala oster protest Rumuniji. Ta je poostril krizo, ki ograža mir v južnovzhodni Evropi. Eden član posadke je bil ranjen, ko je bombnik treščil na tla.

Bukarešta, Rumunija, 28. avg. — Vlada je uveljavila nove obrambne ukrepe, ko je bila informirana o krvavi bitki med rumunskimi in ruskimi četami in o ogrskih vojnih pripravah. Vojaške straže na rumunski strani meje so bile ojačane.

Poročilo, ki pa še ni uradno potrjeno, se glasi, da je dvajset ruskih vojaških divizij zbranih v severni Bukovini. Rumunija je ojačila tudi straže ob ogrski meji, ko je bila informirana, da ogrske čete odhajajo v obmejne kraje.

Konstrukcija letalskih tovarn

Jones pojasnil program

Washington, D. C., 28. avg.—Jesse Jones, načelnik federalne korporacije za rekonstrukcijo financ, je pred člani bančnega odseka nižje kongresne zbornice izjavil, da bo korporacija dala posojila do $200,000,000 za financiranje gradnje novih letalskih tovarn. Naglasil je, da je to rezultat nedavne diskuzije z Williamom S. Knudsenom, koordinatorjem produkcije in članom svetovalne komisije narodne obrambe.

Wright Aeronautical Corp. bo dobila posojilo $92,000,000, Reynolds Metal Co. pa $50,000,000 za financiranje konstrukcije novih tovarn. Packard Motor Co. bo dobila $15,000,000 za povečanje svojih tovarn. Ta je dobila naročilo za 9000 letalskih motorjev, 6000 za Anglijo in 3000 za Ameriko.

Japonski premier obsodil diktature

Deklaracija povzročila senzacijo

Tokio, 28. avg.—Premier Fumimaro Konoje je danes v svojem govoru obsodil teorijo totalitarizma in diktature in naglasil, da ni sprejemljiva za Japonsko. "Ne glede na briljantne uspehe, ki jih je prinesel ta sistem v drugih državah, ga Japonska ne more sprejeti," je rekel premier. Ko je Konoje postal premier 22. julija, so govorili, da bo Japonska postala totalitarna država.

Konoje je govoril pred grupo 26 političnih voditeljev, člani odbora, katerim je bila poverjena naloga formiranja nove politične stranke potem, ko so bile vse stare politične stranke razpuščene. Premier je s svojim govorom, v katerem je odločno zanikal trditve, da bo novi sistem baziral samo na eni politični stranki, povzročil senzacijo. "Na Japonskem imajo vsi podaniki priliko, da pomagajo prestolu," je dejal. "To je privilegij, ki ga ne sme monopolizirati nobena stranka ali posamezna oseba."

Načrt obvezne vojaške službe sprejet

Amendment dovoljuje zasego industrij

WASHINGTON, D.C., 29. avg. —Zakonski načrt obvezne vojaške službe je bil sinoči sprejet v senatu z dodatkom, da vlada lahko prevzame in operira vsako podjetje v Združenih državah. Prav tako lahko prevzame časopise in radiopostaje za propagandistične namene. Načrt je bil sprejet z 58 proti 16 glasovom. Avtorja amendmenta sta Russell in Overton.

Francija strla prostozidarstvo

Desničarske grupe proslavljajo zmago

Vichy, Francija, 28. avg. — Prostozidarstvo v Franciji s 80,000 člani je dobilo smrtni udarec. Petainova vlada je proglasila prostozidarstvo za protidržavno ustanovo in ga razpustila.

Petainovo akcijo so pozdravile desničarske grupe, ki zdaj proslavljajo zmago. Charles Maurras, vodja organizacije Action Francaise in rojalist, naglaša v svojih člankih, da so bili trije stebri prejšnjega francoskega režima židje, tujci in prostozidarji. Slednji je bil zdaj porušen.

Petainova vlada je naznanila, da bo zatrla vse tajne organizacije.

Prostozidarji so imeli velik vpliv v francoskih vladah. Zdaj jim očitajo, da so bili zapleteni skoro v vseh finančnih škandalih v zadnjih letih. Polovico članstva so tvorili vladni uradniki in politiki.

Prva prostozidarska loža je bila ustanovljena v Franciji v pričetku devetnajstega stoletja. Pod vplivom revolucionarnih idej so prostozidarji sprejeli ateizem in pozneje so dobili velik vpliv v političnem življenju.

Prostozidarji so adoptirali politične ideje levičarskega krila. Oni so bili glavni faktorji v kampanji, ki je rezultirala v ustanovitvi zveze med socialisti in komunisti l. 1936. Petainov režim je udaril po prostozidarjih, da se jih iznebi. S tem je zadovoljil desničarje, ki trdijo, da so prostozidarji na svojih tajnih sestankih med drugim razpravljali o povečanju svojega vpliva v francoski politiki.

Odslej naprej bo moral vsak javni uradnik položiti prisego, da ni prostozidar ali član kake druge tajne organizacije. Premoženje prostozidarskih lož bo vlada konfiscirala.

Francoske tajne aktivnosti niso bile omejene samo na prostozidarstvo. Znano je, da so tajne desničarske organizacije eksistirale pred izbruhom sedanje vojne. Vprašanje je, ali bo vlada razpustila te organizacije.

Nemški škofje odložili apel

Berlin, 28. avg. — Na letošnji konferenci katoliških škofov v Fuldi ni bilo sestavljeno običajno pastirsko pismo, temveč je bilo pojasnjeno, da bo naslovljeno nemškemu narodu pozneje, "ko bodo nemške čete izvojevale končno zmago." Takrat se bodo vršile svečane ceremonije v katoliških cerkvah in prečitana bo proklamacija o lojalnosti Hitlerju. Izmed 48 škofov se jih je 45 udeležilo konference v Fuldi.

NAPAD NA ITALIJANSKA INDUSTRIJSKA SREDIŠČA

Nemci mečejo bombe na London

EGIPT V NEVARNOSTI INVAZIJE

Rim, 28. avg. — Italija je uradno priznala, da so angleški letalci napadli z bombami avtne tovarne v Turinu in industrijska središča v severni Italiji. Angleška letala so prišla preko Švice. Vrgla so le nekaj bomb na avtne tovarne v Turinu, v katerih izdelujejo tudi tanke in bojna letala, ki pa niso povzročile velike škode.

London, 28. avg. — Hitlerjevi letalci so sinoči ponovno bombardirali London in okolico. Vrgli so več bomb, ki so zanetile požare v nekaterih krajih, katere pa so kmalu pogasili.

Nemci so napadli z bombami tudi mesta v Middlandu in Walesu. Samo na eno mesto v Middlandu so vrgli čez sto bomb.

Istočasno so Angleži invadirali ozračja nemških mest. Letalski minister je naznanil, da so bombe padale na Frankfurt, Leipzig in Berlin. Dalje so angleški letalci bombardirali nemška vojaška letališča v Belgiji, Holandiji in Franciji.

Berlin, 28. avg. — Sistematično bombardiranje angleških luk in industrijskih središč se nadaljuje. Uradno poročilo pravi, da so nemški letalci vrgli v zadnjih dneh na tisoče bomb na letalske in municijske tovarne v Coventryju, Birminghamu in drugih mestih ter pomorske baze v Portsmouthu in Plymouthu.

Naciji ne poročajo dosti o angleških navalih na Nemčijo. Uradni komunike le pravi, da so Angleži vrgli nekaj bomb na nemška mesta. Dva civilista sta bila ubita in osem ranjenih v napadu na Frankfurt.

Kairo, Egipt, 28. avg. — Italijanske militaristične aktivnosti v Severni Afriki in napadi na Egipt v fašističnem tisku so po mnenju tukajšnjih opazovalcev znamenje, da bo Mussolini kmalu poslal svoje čete preko puščave proti Egiptu, ki je pasiven zaveznik Velike Britanije. Italijanska oborožena sila, kateri poveljuje maršal Rodolfo Graziani, se zbira v bližini egiptske meje. Iz tega dejstva mnogi sklepajo, da bo invazija Egipta kmalu odrejena.

Willkie ima oporo pri nacijih!

On ne bo potisnil Amerike v vojno

Chicago, 28. avg. — Wendell Willkie, predsedniški kandidat republikanske stranke, je ljubljenec nacijev, če mu je to prav ali ne. List Deutscher Weckruff und Beobachter, uradno glasilo Ameriško-nemškega bunda, je objavil uvodnik, v katerem je rečeno, da bodo bundovci podpirali Willkieja.

"Willkiejev sprejemni govor je bil dinamična deklaracija načel, prosta maščevalnega hujskanja, ki ga običajno slišimo iz ust predsednika Roosevelta," piše omenjeni list. "Willkie je obljubil, da ne bo potisnil Amerike v vojno, če bo izvoljen za predsednika. Amerika se bo branila le, če bo napadena. Nobena evropska država ne namerava napasti Amerike. Ako bo Amerika držala svoje roke proč od afer Daljnega vzhoda, se ji ni treba bati napada s strani Japonske."

Poljaki so nemški tlačani!

Pokoriti se morajo svojim gospodarjem

Berlin, 28. avg. — "Nemci, ki prevzamejo poljske kmetije, so absolutni gospodarji. Poljaki, ki žive na svoji zemlji, pa so tlačani Nemcev in kot taki bodo ostali večno."

Tako je dejal Arthur Greiser, distriktni vodja v Pozenu, v svojem govoru po radiu. On je bil vodja nacijev v Gdanskem, predno so Hitlerjeve čete zasedle to mesto. On je dalje rekel, "da si mora sleherni Nemec na Poljskem zgraditi svojo hišo, ne tako kot je primitivna poljska, temveč tako, ki bo v vseh ozirih odgovarjala nemškemu značaju. V takih hišah se bo nastanila nemška mladina in gradila temelje novi generaciji."

Mnogo Nemcev iz baltiških državic se je že naselilo na poljskih kmetijah. Domačini so bili pregnani, da so Nemci dobili prostor. Greiser je v svojem govoru dejal, "da je poljska zemlja prepojena z nemško krvjo in zato mora ostati posest Nemčije."

Belgija in Holandska tudi občutita težko pest nacijskih gospodarjev. Ti imajo popolno oporo pri nacijskih sodiščih, ki so bila ustanovljena na zasedenem ozemlju. V Arnhemu, Holandska, je bil neki policaj obsojen na šest mesecev zapora, ker je dejal, da je nemška oborožena sila utrpela ogromne izgube v ofenzivi na zapadni fronti in da so se nekateri nemški polki uprli. Župan nekega belgijskega mesta je bil tudi obsojen v zapor, ker je v neki gostilni rekel, da so bombe, ki so nedavno padale na Bruselj, vrgli Nemci, ne Angleži.

Ozanič zmagal na konvenciji

Delegatje proti obvezni vojaški službi

Springfield, Ill., 28. avg. — Konvencija progresivne rudarske unije je sprejela predlog glede volitve uradnikov, ignorirala pa je zahtevo glede takojšnje odstranitve predsednika Ozaniča iz urada. Delegatje so sprejeli resolucijo s pozivom na distriktne uradnike, naj se čimprej sestanejo z Williamom Greenom, predsednikom Ameriške delavske federacije, da se z njim dogovore glede volitve uradnikov.

To akcijo smatrajo za Ozaničevo zmago. On je v svojem govoru apeliral na delegate, naj podpirajo mednarodno organizacijo, zaeno pa je udaril po federalnem delavskem odboru. Očital mu je, da je naklonjen CIO in to je vzrok, da progresivna rudarska unija ni raztegnila svojega vpliva na premogovna polja zunaj Illinoisa.

Takojšnjo odstranitev Ozaniča in C. Pearcyja, tajnika-blagajnika, je zahtevala delegacija krajevne unije iz Collinsvilla. Vse uradnike je imenoval William Green z odobravanjem eksekutivnega sveta ADF l. 1938.

Včeraj je bila sprejeta resolucija proti Burke-Wadsworthovem zakonskem načrtu obvezne vojaške službe. Resolucijo je predložila delegacija krajevne unije št. 1 iz Gillespieja.

Revolta v francoskih kolonijah

Vichy, Francija, 28. avg. — Petainova vlada je danes naznanila izbruh revolte v francoskih kolonijah v Afriki, katero so podžgali Angleži.

Domače vesti

Novice iz Detroita

Detroit, Mich. — Tukaj sta bila civilno poročena Leo Bernik, član društva 677 SNPJ, in Bertha G. Martinek. To je že tretji sin znane vdove Mary Bernikove, dopisnikarice Prosvete, ki se je oženil v teku enega leta. Obilo sreče!

Vesti iz Kanade

Toronto, Ont. — Kanadska oblast je ustavila izhajanje hrvaškega komunističnega lista "Slobodna Misao" in srbskega lista "Pravda" zaradi sovražnega pisanja napram Angliji.

Iz Minnesote

Ely, Minn. — Zadnji teden se je tu vršila letna konvencija Ameriško-jugoslovanske zveze v Minnesoti. John Blatnik iz Chisholma je bil ponovno izvoljen za predsednika, Frank Indjihar iz Gilberta pa za tajnika. Prihodnja konvencija bo v Gilbertu.

Irski še ne preti pomanjkanje

Deklaracija živilskega ministra

Dublin, Irska, 28. avg.—Uradni krogi so naglasili, da bodo imeli irski prebivalci dovolj živeža kljub poostritvi nemške blokade Anglije. Živilski minister Sean Lemass je izjavil, da ga blokada ne vznemirja. Zaloge čaja, sladkorja, moke, lesa in premoga bodo zadostovale najmanj za eno leto, čeprav bi bil dovoz potrebščin takoj ustavljen. Žetev je bila letos bogata in Irska je pridelala tudi dovolj krompirja in krme, da bo lahko nasičevala prebivalce in živino.

Mesa ima Irska v izobilju. Lemass je dejal, da ni nobene nevarnosti, da bi ljudje trpeli pomanjkanje. Vlada tudi ne bo izdajala nakaznic glede delitve živil v odmerkih.

Čeprav je bilo v zadnjih tednih veliko parnikov potopljenih v irskih vodah, sta se uvoz in izvoz blaga povečala v juliju. Promet je bil večji nego v istem mesecu preteklega leta, čeprav mora Irska občevati z zunanjim svetom skoro izključno preko Anglije, odkar so Nemci poostrili blokado s svojimi podmornicami in letali.

Španija se bo podvrgla britskim regulacijam

Madrid, 28. avg. — Tu poročajo, da bo dogovor med Španijo in Anglijo glede dovoza gasolina v Španijo kmalu dosežen. Slednja je že pristala na zahtevo, da se mora pokoriti regulacijam v zvezi z izvajanjem angleške blokade na morju. V Barceloni se nahaja šest parnikov za prevažanje olja in gasolina, ki bodo odrinili proti Ameriki, da naložo olje, kakor hitro bo naznanjena dosega sporazuma z Anglijo. Španija se je že obvezala, da olje, ki ga bo dobila, ne bo pošiljala Nemčiji in Italiji.

Urugvajska vlada se pogaja z Ameriko

Montevideo, Urugvaj, 28. avg. — General Alfredo R. Campos, bivši obrambni minister, ki je zastopal svojo deželo na Vseameriški konferenci v Havani, Kuba, je naznanil obnovo pogajanj z ameriško vlado, da Združene države dobe pomorske in letalske baze na urugvajskem ozemlju. Prejšnji razgovori so se izjalovili, ker je ameriška vlada zahtevala odstop baz.

ANGLIJA BO POMAGALA FRANCOSKIM KOLONIJAM

Kolonialne čete se bodo borile na strani Anglije

ZAGOTOVILA VOJAŠKIH POVELJNIKOV

London, 28. avg. — Prvi korak, čigar cilj je potegnitev francoskega kolonialnega imperija na stran Velike Britanije v vojni proti Nemčiji in Italiji, je bil storjen, ko je premier Churchill obljubil ekonomsko pomoč francoskim kolonijam v Afriki. Obljubo uključuje pismo, ki ga je prejel od premierja general Charles de Gaulle, načelnik francoskega vladnega odbora v Londonu.

"Dokler ne bo vzpostavljena ustavna, neodvisna in svobodna vlada v Franciji, bomo storili vse, kar je v naši moči, da se vzdrži ekonomska stabilnost v vseh francoskih kolonijah in teritorijih preko morja," je rečeno v pismu. "Edini pogoj je, da kolonije ostanejo zveste zvezi. Pospešili bomo trgovino z vsemi kolonijami, ki so odrezane od Francije."

Militaristična pokrajina Chad v središču Afrike, francoska kolonija, je že naznanila, da se bodo njene čete borile na strani Velike Britanije. To naznanilo je objavil polkovnik Marchand, poveljnik oborožene sile v Chadu.

General Larminat, načelnik francoske armade v Siriji, je pričel organizirati vojaške enote. On je nedavno obiskal London, kjer ga je sprejel general Gaule, nakar se je vrnil nazaj z instrukcijami.

Drugi francoski generali, katere je odstavila Petainova vlada in se nahajajo v francoskih kolonijah v Afriki, so tudi zagotovili Anglijo, da bodo mobilizirali vojaško silo za nadaljevanje vojne proti Nemčiji in Italiji. V Londonu so uverjeni, da ti lahko mobilizirajo armado milijon mož zunaj Francije.

Pokrajina Chad je strategična točka za Anglijo v vojni proti Italiji v Afriki.

Morilec Trockega agent OGPU

Truplo bivšega boljševika upepeljeno

Mexico City, 28. avg.—Sylvia Ageloff, prijateljica Franka Jacksona, morilca Leona Trockega, revolucionarja in bivšega sovjetskega vojnega komisarja, je izjavila, "da je agent OGPU (sovjetske tajne policije) lahko izvrši tak zločin kot je bil ta umor." Trocki je v bolnišnici predno je umrl tudi izjavil, da je napadalec agent sovjetske tajne policije.

Dom omenjene ženske je v Brooklynu, N. Y. Agentje distriktnega pravdnika so jo včeraj ponovno zaslišali. Izjavila je, da ni vedela ničesar o Jacksonovem načrtu glede umora bivšega boljševika. Z njim se je prvič sestala v Parizu l. 1938, ko je Jakson študiral žurnalizem na univerzi Sorbonne. Povedala je, da je bil Jackson takrat uljuden in prijazen, razdražljiv in nervozen pa, ko se je ponovno sestala z njim v Mehiki.

Jackson je bil odpeljan iz bolnišnice na policijsko postajo potem, ko so časopisi objavili vest, da so sovjetski agentje prišli v glavno mesto Mehike z namenom, da ga osvobode.

Truplo Trockega je bilo včeraj upepeljeno in pepel izročen vdovi.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.
Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.
Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (članki, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.
Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (August 31, 1940), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Krvava obletnica

Dne 23. avgusta je preteklo leto dni, kar sta Stalin in Hitler sklenila in dala po svojih hlapcih podpisati famozni pakt, na podlagi katerega je potem Hitler lahko napadel Poljsko in provociral evropsko vojno, ki še traja.

Danes po enem letu je lahko jasno slehernemu zdravemu človeku, kaj so posledice tega pakta. Mesec dni kasneje je bila poljska republika pomandrana in razdeljena med nacijsko Nemčijo in sovjetsko Rusijo — in leto dni kasneje so bile pomandrane in popolnoma okupirane po Hitlerjevih četah Norveška, Danska, Holandija, Belgija in Luksemburška, Francija je pa deloma okupirana. Anglija je edina v Evropi, ki se še upira Hitlerju.

Eno leto famoznega pakta, eno leto Hitlerjeve vojne! Eno leto že zmaguje Hitler s svojo "bliskovito" bojno mašino! V enem letu je Hitler pomandral in deloma okupiral sedem držav! Kdo je pomogel Hitlerju do tega fantastičnega uspeha? Pomogla sta mu Stalin in Mussolini. Hitlerjeva vojna je totalitarna vojna, dvojno totalitarna: prvič je totalitarna s strani Nemčije in drugič je totalitarna, ker z nacijsko Nemčijo direktno (Mussolini) in indirektno (Stalin in japonski totalitarci s Frankom vred) sodelujejo vsi totalitarni diktatorji na svetu.

Ta totalitarna vojna, omogočena in sprožena po Stalin-Hitlerjevem paktu, je največja konspiracija v moderni zgodovini za uničenje demokracije po vsem svetu. Diktatorji sami to poudarjajo! —

Čujmo, kaj pravijo v Moskvi ob obletnici Stalin-Hitlerjevega pakta. Glasilo sovjetske vlade Izvestja so pisala na dan obletnice, da je bil pakt "dogodek velike zgodovinske važnosti, ki je prinesel veliko izpremembo ne samo v rusko-nemških odnošajih, temveč v zgodovini Evrope in vsega sveta . . ."

Dalje pravijo Izvestja, da je pakt "zelo povečal trgovino med sovjeti in Nemčijo; ta trgovina je danes največja izza svetovne vojne in pomogla je Nemčiji, da je lahko odbila blokado Anglije . . ."

"Ne sme se pozabiti," pišejo Izvestja, "da je bil pakt z Nemčijo podpisan na predvečer vojne.— kajti Moskva je že takrat vedela, kakšne cilje imajo angleški in francoski imperialisti in Sovjetska Unija ter Nemčija sta jim prekrižali račune . . ."

Moskva se torej po enem letu baha, da je pomogla Nemčiji zdrobiti blokado od njene vzhodne strani, kar pomeni, da je indirektno pomogla Hitlerju k zlomu Poljske, Norveške, Danske, Belgije, Holandije, Luksemburške in Francije! Baha se, da je pakt izpremenil stari zemljevid Evrope — "prinesel je veliko izpremembo v zgodovini Evrope" — kar pomeni, da je pometel z vsemi demokratičnimi državami na zapadu Evrope razen Anglije in grozi pomesti še z Anglijo in ostalimi demokracijami po vsem svetu!

Končno se v Moskvi bahajo, da "ne smemo pozabiti, da je bil pakt podpisan na predvečer vojne . . ." Stalin je dobro vedel, kaj pride po paktu — vojna za uničenje demokracije. Baharija, da "so v Moskvi dobro vedeli, kakšne cilje imajo angleški in francoski imperialisti in da so jim z Nemčijo vred prekrižali račune" — je le pesek v oči ljudstvom Rusije, ki morajo narobe verjeti, da sta Anglija in Francija pripravljali napad na Nemčijo in Rusijo; to je gola propaganda, na katero se v Moskvi mojstersko razumejo in katera je uglašena z branžo propagande v Berlinu in Rimu.

To je torej tisto poslanstvo sovjetske Rusije, ki je bilo (po clevelandski Enakopravnosti) "morda potrebno za rešitev človeštva v obče in slovanstva še posebej!!!"

"Mirovna" fronta

Čez praznike ob koncu tega tedna se pripravljajo v Chicagu nove "mirovne" demonstracije pod firmo "Committee to Defend America by Keeping Out of War." Voditelji tega gibanja so komunisti, toda v ospredju imajo celo vrsto pacifističnih skupin, ki se ob takih prilikah puste, da jih lahko vsakdo vleče za nos.

Ameriški komunisti danes hote ali nehote

(Dalje v zadnji koloni.)

Glasovi iz naselbin

Tudi Barbič "čisti" pojme

Cleveland, O. — Že pred tedni sem omenil, da si je naša Enakopravnost pričela "čistiti" pojme glede naših v Chicagu. To seve zadene tudi vse one, ki čepijo pod čikaško marelo in zajemajo svoje znanje iz naše kulture, naše dramatike, naših krasnih pesmi, naše slovnice, našega časnikarstva, naših idej, naše politike in našega delavskega naroda, ki ljubi vse, kar prihaja iz Chicaga, svoje doma pa k večjemu imenuje napredno, kar je pomilovanja vredno! Ta čikaški časopis kaj rad meče polena našemu naprednemu sloju v metropoli. Tako nekako se "razčiščujejo" pojmi našega urednika, ki se piše Tone Šabec.

Dne 20. avgusta naš Tone Šabec zopet "čisti" urednika Prosvete, ker ni dal Šabcu povoljnega odgovora. Gre radi izstopa iz socialistične stranke. Zdi se mi, da so naši fantje, ki so se borili za socializem, precej v zagati radi tega. In ker pravijo, da naj Amerikanci sami vodijo svoj socializem sedaj, ko socializem najbolj potrebuje pomoči, bi bilo veliko bolje, ako ne bi nič rekli in bi čakali, da bi bil socializem zopet na stopnji kot je bil enkrat, ali da bi se sam razsul, kar je ameriškega, ker potem bi ne bilo povoda pri naših naprednih, da bi čistili naše pojme, ko niso zmožni očistiti niti svojih!

Pred mano so štiri izdaje Enakopravnosti, iz katerih bom vzel le nekaj primer, na katere se opirajo.

Prvič: Vatro J. Grill pravi, da je zapisal že pred leti v Enakopravnosti: "Naše stališče v tem oziru je sledeče: Mi kot skupina naseljencev v tuji zemlji moramo hoditi z maso ameriškega naroda. Kadar bodo Amerikanci stopili na plan z rdečo zastavo, pojdemo tudi mi z njimi itd. . . ."

V tem oziru sta oba urednika v zmoti. Naseljenci so si s tukaj rojenimi skupinami pomagali kakor so si mogli. Če se je Vatro zbal rdeče zastave, čemu je pozneje tako vzljubil sovjetsko Rusijo, ki ima tudi rdečo zastavo in se smatra za rdečo od nog do glave? Čemu je enkrat skočil v tabor republikancev, potem pa zopet k demokratom newdealerjem? Kljub temu so pri Enakopravnosti ljubili Stalinovo Rusijo, dokler se niso ustrašili nevarnosti, ki prihaja iz Washingtona nad one, ki so videli vse rožnato v Moskvi. To mi ne gre v glavo.

Kako pa stoji Ivan Molek? On stoji še vedno na strani starih gardistov, ki so odstopili, kot oni pravijo, radi slabega vodstva pri soc. stranki. Nihče pa ne more reči, da je pristopil, kakor Grill, k republikancem ali newdealerjem. Tako ga jaz razumem in sem gotov, da se ne motim.

Ko smo naseljenci postali državljani, smo s tem dobili pravico, da povemo, kaj je dobro in kaj ni za upravo države, ker smo volilci in plačujemo neke davke. Ker se nam zdi, kakor se zdi tudi mnogim Američanom, da sedanje vladanje po dveh vodilnih strankah ni pravilno, ker ni upoštevan delavski razred kakor bi moral biti, imamo pravico, da delujemo za spremembo, da pride v vlado stranka, ki bo upoštevala delavski razred. Radi tega pa ni treba nobene rdeče zastave. V Milwaukeeju je bila rdeča vlada, ni pa nikjer vihrala rdeča zastava. Ta vlada je tudi poznala edino državljane, ne pa naseljencev in narodnosti.

Če so imeli naši rojaki pravico pristopati k republikancem in kakor Louis Pirc, voditi naš mali narod k demokratom v Clevelandu, mislim, da ima še kdo drugi, če se mu ljubi voditi naš narod, kot delavski narod, ki še vedno lahko maršira pod rdečo marelo, kakor je do sedaj. Le zdi se mi, da hočejo naš narod begati, da kmalu ne bo vedel, kaj je rdeče, črno ali pisano.

In tega so krivi oni naši, ki se smatrajo za voditelje. Radi tega tavamo nazaj, dočim naši klerikalci postajajo vedno močnejši in to s pomočjo naših voditeljev, ki naše vrste razdružujejo, namesto da bi jih utrdili. Dokaz? Če ga želite, čitajte naše napredne časopise!

Nadalje se je Šabčev Tone dotaknil tudi naprednih ustanov. Seve je zasluga le metropole, da imamo te ustanove. Mi moremo konštatirati, da je Mr. Šabec imel prav malo opravka pri teh ustanovah in kot tak jih tudi zagovarjati ne more. Znano nam je tudi, da so ravno pri Enakopravnosti nekoč delali na vse kriplje, da se socialistični klub uniči. Znano nam je tudi, da je bil enkrat pevski zbor, ki so ga razdružili radi besede "socialističen". Če se je to uredniku Šabcu dopadlo, mi ni znano, znano pa mi je, da boriti se z razdirači ni noben špas. Posebno še, če je treba trošiti denar na sodiščih radi razdiranja.

Še bolj smešno je, ko še hoče bahati, kako so pomagali možu, ki je vreden, da se ga uposli kot urednika pri revíji.

Hoče se tudi pokazati, kako Enakopravnost oglašuje naše priredbe, opisuje delovanje pri društvih itd. Bo že res tako, ali list to dela zato, ker ima korist od tega. Ta dopisnik je naročnik Enakopravnosti le zato, da ve, če bi kdo slučajno umrl pri društvu. Da bi se pa kaj naučil ali izvedel kakšno svetovno novost iz tega lista? Kako neki, ko pa urednik preplonka največ iz The Cleveland Pressa, na katerega smo v Clevelandu že tako večinoma naročeni in če bi pozneje čital Enakopravnost, bi čital to, kar sem že čital v Pressu.

Tone je napisal tiste uvodnike zato, da bi se prikupil Oglarju in Grillu, ki imata tam glavno besedo. Saj je Jontez od početka delal isto. Pozneje je pa grajal one, ki jih je prej hvalil. Lahko se zgodi, da bo Mr. Šabec enkrat storil isto. Grajal bo vse skupaj, kakor je grajal Pirca, pokojnega urednika A. D.

Še bolj čudno pa je, da hočeta Grill in Šabec primerjati Prosveto z Ameriško Domovino in Molka z Jamesom Debevcev, urednikom Ameriške Domovine. Molek vendar ni bil nikoli v Clevelandu pri Ameriški Domovini uposlen, dočim sta bila ona dva oba, pa naj je bil posel tak ali tak. Enkrat sta oba ljubila Ameriško Domovino in njene urednike. Če ne bi, bi ne bila tam uposlena.

Kaj je še zapisal? Zapisal je, če bi jim Prosveta ali SNPJ plačevala za vse notice, novice, vabila in uredniška priporočila, da bi se njih uslužbenci lahko podali na počitnice in se vozili okoli sveta! Če ne bi bilo Enakopravnosti v Clevelandu, bi imela Prosveta do 1500 več naročnikov. Mnogo naših članov bi si prihranilo $5.50 na naročnini in 1500 bi jih bilo, ki bi si prihranili na verskih obredih, ker v Enakopravnosti še ne vidimo tiste bojevitosti napram klerikalizmu, ki je metropola potrebuje. Enakopravnošt dobiva tiskovine, ki bi morale pripadati tiskarni SNPJ. Naštel bi lahko še veliko več ali ni treba. Če kdo objavi dopis v obliki vabila za društvo SNPJ, napolni s tem kolone, ker drugače bi bil list prazen. Kar so pri Enakopravnosti storili za društva SNPJ v Clevelandu, so člani teh društev vse to poplačali v polni meri. Zatorej naj bodo zadovoljni, da je nekje Slovenska narodna podporna jednota, ki podpira tudi Enakopravnost.

Čudno je tudi to, da se v Clevelandu zaletavajo v našo Prosveto in tu smo štirje glavni odborniki SNPJ, pa se je ne upamo braniti pred onimi, o katerih smo "šur", da še niso storili drugega, kot da so dali naročnikovo notico v list za društvo S. N. P. J. Meni se zdi, da je naša dolžnost braniti svojega brata, ko se mu celo očita, kako dajejo novice za našimi umrlimi, da bo "jutri maša za pokojnikom". Saj on ni kriv tega, če dajejo naše notice v Enakopravnost? Kaj bo mogel urednik zato, če boste čitali v E., da se bo brala maša za mano?

Še več bi vam, čitatelji Prosvete, lahko napisal, a raje grem spat. Nadaljeval pa bom o teh naših urednikih, ker mi dajejo povod zato. Torej pazite na moje dopise!

Frank Barbič, 53.

Še o Chicagu

Cleveland. — Zadnjič sem vam na kratko poročal iz Chicaga. Sedaj, ko sem se vrnil, bom nadaljeval. Ravno sem čital dopis Škvarčeve Anne iz Moon Runa, Pa., in se mi je zelo dopadel. Je pa še to, da njen mož prihaja z Gorenjskega kakor jaz. Mislil sem si: če je majhna ženska zmožna napisati tako dolg dopis, zakaj ne bi dolgin kot sem jaz ne napisal malo večjega.

Bilo je 5. avgusta, ko je prišel Frank Barbič do moje hiše s svojim avtom. Bilo je ravno 5:40 zjutraj, ko sva zapustila Muskoka ave. Ustavila sva se pri Franku Košnjaku na 628 E. 123 st., kjer je kupil par svinjskih gnjati za svoji sestri Anno Mladič in Johano Sedlar. Frank je namreč želel, da poskusijo metropolske šunke. Nadalje sva se ustavila pri Josephu Klaužerju, 1424 W. 57 st., ker je tudi on šel z nama k svoji nečakinji Rose ter Johnu Rudmanu v Chicago.

Ko je bilo to opravljeno, je bila naša postaja West Unity, O., ravno 179 milj od Muskoka ave., Cleveland, O. Tam smo se malo okrepčali, kajti ura je bila že pol enajstih. Po 45 minutah smo nadaljevali pot. Pobrali smo še nekega fanta, ki je prosil vožnje — šel je v Madison, Wis. Tako smo se peljali naprej do cilja. Fanta smo izložili v Chicagu na postaji Douglas Park Elevated (nadulični), da se je odpeljal v Elgin, Ill. Seveda, vse to je bilo Barbičevo delo, ker njemu je Chicago z okolico vred starokrajska vas. Saj je že vozil štritkaro po Chicagu in delal skoro sedem let pri Sears Roebuck Co.

Ob pol petih smo prišli k Anni Mladič, 2310 S. Millard ave. In tam je bil moj dom, kadar sem prišel v Labor center, kjer izdelujejo Proletarca, balinajo za kratek čas, kadar so žejni, gredo pa v klet. Potem se me peljali z avtom v Cicero k Jennie in Rudolfu Sedlarju, kjer sem spal, kadar sem bil utrujen. Mi vsi smo Gorenjci in prihajamo iz vasi Britof, fara Predosle, okraj Kranj. John Bostič je pa iz Senčurja in tudi pri njem sem bil, ker se nisva že dolgo videla. Za ženo ima mojo sestrično, doma iz Stapale. Frank Barbič je bi izginil iz Chicaga. Rekli so, da je šel v Waukegan in North Chicago, kjer je obiskal razne rojake in rojakinje in ogledal si je tudi zadružno trgovino.

Jaz sem se pa kar Chicaga držal in obiskoval naše Gorenjce, katerih je tam veliko. Med temi so: Kobalova družina, Frank Karon, mrs. in John Beton, mrs. in John Pogeli, mrs. Beton v Ciceru, mr. in mrs. Ulchar, mr. in mrs. Križanič, mr. in mrs. Janež, mr. in mrs. Bartol, mrs. Eržen, Blaž Kaltingar, mrs. in Frank Gradišek, Joe in mrs. Košnak, mr. in mrs. Margole, mr. in mrs. Volk, mr. in mrs. Vidmajer, Frances Vreček, mr. Stemberger, mr. in mrs. Blažun, mr. in mrs. Likozar, Victor in mrs. Skubic, Mary Oblak, mr. Potz, Mary Praprotnik, mrs. in Louis Prezel, mrs. in mr. Bajšek, John in Rose Rudman, mrs. in Anton Gradišek, Skavičeve v gostilni pri Red Gatu med Willow Springsom in Lemontom, mrs. in Gust Supanček, Brookfield Zoo, Field Museum, Bergerjeve, glavni urad SNPJ, uslužbence in ves glavni odbor.

V petek, 9. avgusta, sem bil tudi pri večerji, katero je serviral Paul Berger gl. odbornikom in njih prijateljem. Povabil me je Barbič. V nedeljo zvečer, 11. avgusta, smo s Sedlarjevimi posetili Red Gate Grove, kjer imajo piknike. Ta prostor ima sedaj Skavičeva družina in smo se dobro zabavali.

V sredo ob 10. dopoldne smo se poslovili od vseh, ki so bili pri Rudmanovih na Springfield ave. in W. 31st st., kamor me je bil pripeljal Sedlar. Vsedli smo se v Barbičev avtomobil in oddirjali po Crawford ave. do W. 95th st., kjer je cesta št. 20, ki nas je pripeljala v Cleveland in na Muskoka ave. ob pol desetih zvečer.

Tukaj moram izjaviti, da sem se imenitno zabaval. Še nikdar se mi ni tako dobro godilo kot zdaj, še celo v sovjetski Rusiji ne. Upam, da se še kdaj vidimo v Chicagu in hvala vsem za prijaznost. Posebna hvala pa Anni Mladič in družini za postrežbo, Rudolfu in Johani Sedlar v Ciceru za prenočišče in postrežbo, Kobalovi družini, Barbiču za brezplačno vožnjo in Selembergerju za balinanje. Balinala sva tako, da sta izgubila Cleveland in Chicago.

Frank Fende, 53.

Poročilo novega zastopnika

Herminie, Pa. — Ne bi rabil tega naslova, ker podpisani pobira naročnino za Prosveto že okrog šest let po naselbinah, kjer pokojni Zidanšek ni potoval. Br. Valentinčič je v Prosveti omenil, da je radoveden, kdo bo nasledil pokojnega Zidanška. Sedaj že lahko ve. Mislim, da se z Valentinčičem osebno poznava, ker sva si segla v roko pred par leti na pikniku v Moon Runu.

Kako bo novi zastopnik ustregel naročnikom Prosvete, ne vem; vem le, da vsem ljudem ne more nihče ustreči. Gotovo je tudi to, da se po 60 letih človek ne more več dosti spremeniti, in še posebno ne, ako je 40 let v borbi za kruh. In ako se ni nikomur prodal v tej dobi, je razumljivo, da lahko ostane zvest delavski solidarnosti še preostalih par let. Toliko v pozdrav vsem naročnikom Prosvete.

Sedaj pa nekaj besed o mojem parjedenskem potovanju v okolici Pittsburgha. Najprvo me je pot vodila skozi Moon Run, Cliff Mine in Imperial. Seveda ne morem navesti vseh, ki so ponovili naročnino, ampak samo izredne dogodljaje. Ustavil sem se tudi pri trgovcu Erženu v Imperialu. Ko je ponovil naročnino na Proletarca in dal tudi oglas za Družinski koledar, sem ga vprašal, kako bi prišel do naročnika Luko Kokala. "Well, ako ni hujšega, te bom pa jaz zapeljal tja, ker grem itak po zelje na mojo farmo, ki je poleg Kokleve." Sugestijo sem z veseljem sprejel. Predno sva se odpeljala mi je še razkazal svoj hotel, ki ga je nedavno ku-

(Dalje na 3. strani.)

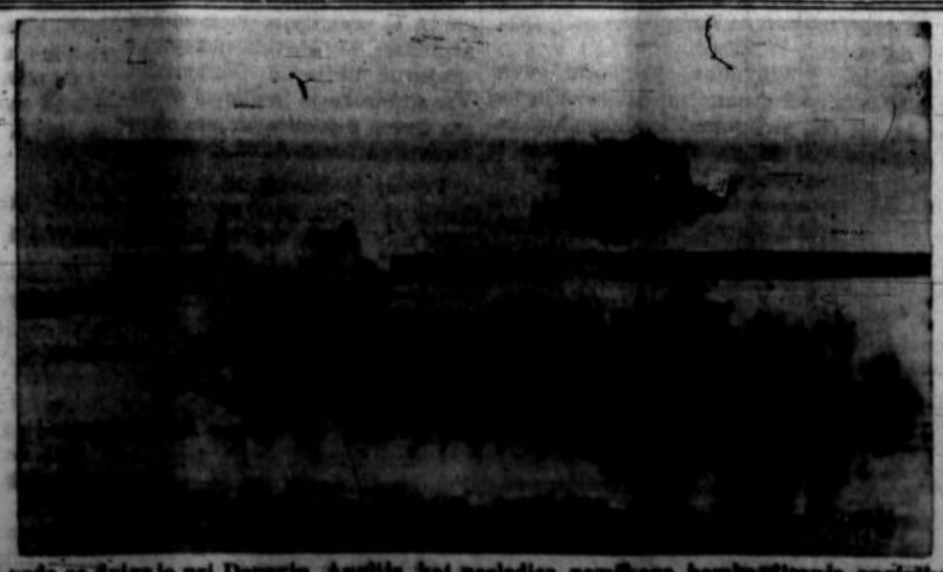

Stebri vode se dvigajo pri Doverju, Anglija, kot posledica nemškega bombardiranja angleške luke.

Teorija in praksa

"Vsaka teorija je siva," je rekel neki modrijan. S tem je hotel povedati, da so nauki, ki jih kdo oznanja, lahko zelo lepi in navidez popolnoma pravilni, da pa praktično življenje pokaže čisto drugačen obraz, kakor ga opisuje teorija, to je nauk. Z drugo besedo bi lahko rekli: Teorija pomeni nekakšno idealno predstavo ali cilj, življenje pa pokaže, da tiste ga ideala ni mogoče doseči. Lahko se mu približavamo, toda doseči ga ni prav mogoče. Iz enostavnega razloga, ker popolnih ljudi na svetu ni. Če bi že pogledali tiste idealiste, teoretike same, bi videli, kako so češtokrat revni; po mislih so morda sijajni in veliki, po dejanjih in uspehih pa ubogi.

In to vse velja za teorije, ki se pečajo s človeško družbo tem bolj, ker med veliko množico ljudi boš vedno našel mnogo manj takih ljudi, ki bi se približevali naziranju idealista-teoretika, dočim bi videli, da je večina ljudi še daleč od zahtev idealistov.

Vsega tega ne pripovedujem zato, da bi morda dajal moralne nauke, temveč zato, da pokažem, kakšen je dejanski položaj v življenju. Tudi nočem s tem reči, da je vsaka teorija nepotrebna in nesmiselna, pač pa je treba vedeti, da je uresničitev zelo težka, da zahteva mnogo potrpljenja in da je treba v praksi storiti to, kar se v danem primeru, to je v živem življenju, res da izvesti; ker najpreje je vendar treba živeti, potem pa šele modrovati in spet delati naprej, da se polagoma približaš teoretičnemu cilju.

Če to kje velja, potem velja prav posebej na polju kulturne organizacije, ki je namenjena delavstvu in vsem onim, ki si morajo iz lastne moči pomagati.

Delavstvo in drugi naměščenci morajo v tvornici ali v svojem obratu delati skupno, to je z ljudmi, ki so si zelo različni po značaju, po sposobnostih, po političnem in svetovnem naziranju. Ti ljudje morajo imeti neki način sožitja, da se med seboj sporazumejo, da je njih sodelovanje sploh znosno. Brez take znosljivosti bi bilo vsako normalno življenje in delo nemogoče; drugič pa spadajo vsi ti ljudje v isti življenjski razred in morajo že radi samoobrambe proti izkoriščanju skupno nastopati.

Jasno je torej, da to načelo za vsako strokovno delo brezpogojno velja, četudi se dostikrat ne izvaja, ker mnogi delavci niso dovolj poučeni o ciljih organizacije in o pravem položaju; kajti treba je vedeti, ali je čas za kako borbo pravi ali ni. Včasih tega celo vodilni ljudje ne spoznajo prav in pravočasno.

Kulturna organizacija pa mora delavstvo ravno z izobrazbo, z debatami in razgovori preskrbeti jasnih pojmov. In če eni ter drugi potem vendarle niso istega mnenja in nazorov, ne sledi iz tega, da se je treba zdaj med seboj pobijati in zasovražiti, temveč je treba tudi tukaj najti neki spravljiv način življenja kakor je to potrebno v delavnici in tvornici.

Načelo, da je treba nasprotnika, ki drugače misli in gleda, ker ni še dovolj poučen, zaničiti in zatreti, je barbarsko, — kulturnega človeka nevredno . . . Kadar pa gre za odločanje, da se stori kak važen sklep, ki mu naj sledi dejanje, potem mora po zahtevah demokracije zmagati večina. Res je sicer, da tista večina ne pogodi vedno najboljšega, a zato bo nosila sama odgovornost. Kdo pa jamči, da bo morda manjšina v vsakem primeru zadela najbolj pravo?

To, da prevlada manjšina, vede do pojma diktature, odnosno terorja.

Tako smo dospeli do že starega spora: ali je demokracija prava, ali diktatura?

Za nas je čisto jasno: v praktičnem, vsakdanjem življenju, za delo v kulturnih organizacijah, kjer delavstvo samo sebe vzgaja za zase dela, mora brezpogojno obveljati načelo demokracije, to je da odloča večina in da se manjšini po kompromisu tudi prizna, kolikor se ji v danem primeru more priznati.

Na politično ravan pa na tem mestu ne bomo šli, o tem bomo razpravljali ob drugi priliki, ko bodo zato ugodnejši pogoji in ko bodo ti problemi res bolj aktualni kakor so za nas sedaj. — V. S.

Sadje-zdravilo

Sveže sadje, ki ga je sedaj čedalje več na trgu, ni samo za posladek, temveč je tudi izvrstno zdravilo.

Češnje čistijo n. pr. kri, sladke češnje pospešujejo nastajanje tega življenjskega soka, kisle pa podpirajo delovanje jeter in obisti. Osebe, ki trpijo za kislino v želodcu, smejo jesti seveda samo sladke češnje.

Jagode pospešujejo v posebni meri nastajanje krvi in jo čistijo. Vsebujejo mnogo železa, natrija, kalcija in silicija.

Grozdje ima mnogo sadne kisline. Črne in bele jagode so učinkovitejše nego rdeče. Priporočati jih je škrofuloznim in tistim, ki imajo krvne bolezni.

(Dalje iz prve kolone.)

sodelujejo z ameriško-nemškimi naciji in ostalimi ameriškimi fašisti — in vse to organizirano kričanje, da mora Amerika držati roke proč od "tuje vojne" in se sploh ne sme pripraviti na kakšno izdatno obrambo, je kričanje petih kolone v Združenih državah, katera je v službi Hitlerja, Mussolinija in Stalina . . .

Novice iz starega kraja

Slovenije

...ELA UNIČILA ...AČIJO

...nik, 6. julija. — Tako de...ega leta, kakor je letošnje, ...s dolgo vrsto let nismo ime... Podobno nesrečo, kakor v ...garskih poljanah, kjer je ...la strela sredi dneva v ...nikovo gostilno in trgovino, ...eli tudi v Selu nad Polš...m v bližini razglednega hri...pege.

...lo je že pozno zvečer, ko se ...dolgih hribov pripodila ne... in si izbrala žrtev v gospo...tvu Lojzeta Boriška. Ognje...tra je zadela slamnato stre... gospodarskega poslopja in v ...jebila vsa stavba v ognju. ...ši petelin je preskočil nato ...na hišo in ostala poslopja. ...ši in sosedje so pritekli ...na pomoč. Najprej so prihi... na pomoč polšniški gasilci, ...pa še gasilci s Padeža. Med... pa je ogenj opravil že svoje ...ralno delo. Gasilci so uspe...li v tem, da so preprečili ...itev požara na sosede. Bo...vim so rešili hišo, kjer je ...a le goreti streha.

...sestnik Boršek je postal ...doma siromak. Strela mu ...bila kravo in konja, ki sta ...privezana k jaslim. Že med ...em so hoteli rešiti ostalo ži..., pa se je udrla goreča stre... je zdrsela navzdol tik pred ...nimi vhodnimi vrati v hlev. ...zaprla vsak dostop v hlev. ...živem telesu je zgorelo 9 ...živine. Mukanje do smrti ...šenih živali je bilo tako ...no, da je segalo vsem v srce ...ni bilo nikogar, ki bi mogel ...učiti na pomoč. Obupani ...odar ima nad 30,000 dinar... škode samo na živini, vsa ...a škoda pa dosega okrog ...000 dinarjev, gospodar pa je ...avarovan le za nekaj tisoča. Boršku je pogorelo tudi vse ...krma, gospodarsko orodje ...ozvi. Zdaj bo moral začeti ...z nova ustanavljati doma... Z nesrečno družino soču...je ves okoliš.

...IZLET V HUDO LUKNJO

...denje, v juliju. — Dolina, ...jena med Pohorje in Alpe, ...lina smrekovih gozdov. Oz...lina, v kateri je prostora ...cesto in vodo, se vleče od ...nja do Mislinja. Strme ste...stirajo potniku pogled. Na ...strani te soteske se na ...ih gričih dvigajo gradovi, ...eniki pradavne zgodovine ...nega naroda.

...kraška tla so vsa zvotlena ...lina podzemskih jam, od ka... je najzanimivejša "Huda ...ja". Pred to jamo je topli... izvira pozimi in poleti, ne ...se spremenila njena tem...tura.

...od v podzemsko jamo, sko...tero teče ponikalnica Poni... je impozanten. Vzbuja ob... veličastva in moči narave. ...jamo je za sedaj še nemo... priti. Po naklonjenosti in...jev državnega rudnika v ...nju pa se izdeluje načrt, ki ...gotovi možnost in najkraj...t za zgotovitev predora.

...nekaj korakih v jamo ...mejo obiskovalca hladne ...ate stene. V živo skalo vse... pot drži ob ponikalnici sko...krivnosten hodnik, katerega ...e moti samo lahno žubore... bistre vodice. Mahema se ...i oko na visokem stropu, ...katerega visi velikanski ...nik, nazvan "Srce jame". ...vode narašča, pot leze na...her po deskah, zavarovanih ...ranskimi držali. Most čez ...k prepad, tesna pot skozi ..., visoko v kupolo zvijajoče ...stopnice; spodaj 8 m globok ...un, v katerem buči mogo...slap. Visoko se vzpenjajo ...nice, tako da je mogoče vi...slap z višine. Vrtoglava vi...je to, okrog šumi voda, pred ...ga se razgrinjajo umetni... ki jih je ustvarila narava ...tisočletja. Ozka pot vodi ...in nemogoče je popisati ...in občutek, ki ga vzbuja ...veku divja romantika pod...e jame, ki jo poživlja pol...zerc, tolmunov in brzic.

...ko upi ne varajo, bo mogoč ...er skozi jamo in tedaj bodo obiskovalci mogli občudovati tudi jamsko jezero, ki pa je sedaj dostopno samo jamarjem. Predor skozi jamo bo z druge strani obiskovalcem odprl tudi pogled v prelepo šentvidsko dolino.

Podzemska jama Huda luknja postaja znamenita tudi po jamskih hroščih, ki so med znanstveniki malo znani.

Precej visoko nad cesto pri Hudi luknji je druga zanimiva jama Pilenca, ki je že precej izkopana.

V jami Špehovki, kjer so pod vodstvom prof. Brodarja kopali, je bilo najdenih 53 kamnitih artefaktov iz paleolitske dobe, med drugimi koščena harpuna zelo lepe oblike iz dobe na prehodu paleolitika v neolitik, dalje zelo dobro ohranjeno koščeno šilo, dolgo 14 cm, iz mlajše paleolitske dobe in še nekaj zanimivosti.

Žal jih je v naši ožji domovini le malo, ki poznajo romantiko podzemske jame Huda luknja. Prav bi bilo, da se širša javnost in naši turisti bolj pozanimajo za to našo domačo znamenitost. V ta zapuščeni štajerski kraški svet se res splača vsaj enodnevni izlet, obiskovalci pa bodo poleg zanimivosti podzemskih jam Hude luknje in drugih spoznali obenem tudi prekrasno prirodo tega lepega kotička naše slovenske zemlje. V Velenju obstoji "Speleus", društvo za raziskavanje in urejevanje jam, ki daje interesentom rade volje podrobnejše podatke in pojasnila.

VLOMI POBEGLEGA KAZNJENCA

Kresnice, 6. julija. — V tukajšnji okolici je bilo izvršenih zadnje čase več vlomov in tatvin. Precej so neznani storilci pokradli pri g. Birolli, lastniku apnenice tik železniške postaje. Zdaj pa so kmetje prijavili drzen vlom, ki se je dogodil na Jesenjah, mali vasici tik pod Birollovim kamnolomom v Zapodju. Vlom pri železniškem uslužbencu Ludviku Praprotniku, po domače Penetu, je bil izvršen čez dan, ko je bil gospodar v službi, domači pa so imeli delo na polju. Rokomavh je utrl šipo v oknu in nato odprl kavlje, da se je splazil v hišo. Imel je izredno srečo, da je našel šop ključev, nakar je lahko prišel v zaklenjene omare. Nabral si je precej oblek in perila. Na dnu skrinje je našel delavsko knjižico in v njej prihranek Penetove družine, pa še pest srebrnega drobiža. Ko se je dodobra naložil v hiši, je zašel na podstrešje, kjer je tudi pokradel, kar mu je prišlo pod roke.

Penetovi so takoj ob povratku opazili, da so imeli na obisku tatinskega gosta. Začeli so poizvedovati za pohajačem. Mežnarjeva Frančiška je opazila na robu Jesenja sumljivega postopača, ko je šla iskat krme za prašiče. Orožnikom je popisala sumljivca in zdaj so našli sled za njim. Vlomilca so opazili tudi v sosednji vasi, ko se je na podoben način splazil v neko hišo, pa so ga pravočasno pregnali. Vaščani so ga zasledovali in ujeli, pa se jim je izgovoril, da je hotel le pogledati, ali imajo kaj suhih gob. Poizvedbe so dognale, da je dolgoprstnik neki Tone Sever, ki je znan pod imenom Mihov z Ježice pri Ljubljani. Možak ima na vesti že vrsto vlomov in je bil letošnjo pomlad aretiran in oddan v sodne zapore. Pa se mu je posrečilo pobegniti in zdaj se klati po deželi. Po opisu je Tone Sever precej visoke in krepke postave, podolgastega obraza. Ob času, ko je rokovnjačil po naših hribih, je imel na sebi svetlosive hlače ter črn suknjič.

R. J. Thomas, predsednik unije združenih avtnih delavcev.

Ječmen je na Dolenjskem precej obrodil

Novo mesto, 8. julija. — Letošnje vreme je neugodno za kmetovalca. Hladna in deževna pomlad in zdajšnji vsakodnevni nalivi ne morejo koristiti kmetijstvu. S spravljanjem sena so imeli kmetje velike težave. Koscev je bilo bolj malo, a s sušenjem je bilo potem še težavnejše zaradi nestalnega vremena. Pogosto je ljudem že skoro suho seno spet zmočil nepričakovan dež. Ko zaradi vseh teh neprilik še ni bilo pokošeno vse seno, že se je začela prva žetev, žetev ječmena, ki se je zaradi hladnega vremena tudi zavlekla za nekaj časa.

Z žetvijo ječmena bo že mnogim pomagano, ker bodo kmetje tako imeli spet doma kruh, ki ga morajo kupovati ali pa kupovati moko, ki je za zdajšnje kmečke prilike mnogo predraga. Ker marsikje primanjkuje krompirja, ki je glavna kmečka hrana, jim bo zdaj ječmen zelo dobrodošel.

Po večini je ječmen po Dolenjskem precej lep. Pa tudi druga žita, ki sedaj dozorevajo, ne kažejo preslabo. Seveda so dež in viharji žitu mnogo škodovali, ker so žita ponekod precej polegla. Poleženo žito pa ne da nikdar tistega donosa kakor žito, ki lepo stoji in dozori. Ker žita večkrat rada poležejo, bi našim kmetom pač kazalo, da bi sejali take vrste žita, ki trdno stoje in redkokdaj pod silo velikih viharjev poležejo.

Naciji izgnali francoskega škofa

Lyon, Francija, 28. avg. — Škof Heintz v Metzu, severna Francija, je bil izgnan po nacijskih avtoritetah. V Lyon, neokupirano mesto, je dospel včeraj. Naciji niso pojasnili vzroka izgona.

Prizor iz filma "Diktator", v katerem ima Charlie Chaplin naslovno vlogo.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

pil, in ima poleg drugih prostorov še 14 spalnih sob. Stoji ravno ob cesti 30. Mislil sem si: Kako lahko bi bili tam prenočevali, ko smo šli iz Clevelanda in se nam je pokvaril avto, ker luč nam je že tam pričela pešati.

Ko si ogledava lepi prostor — izboljšal bo še za parkanje — sva se podala na farmo. Jaz sem se ustavil pri Kokalovih, ki so ponovili Proletarca. Žena je povedala, da je bila v bolnišnici in da še ni zdrava, Luka pa je obujal svoje spomine. Poslovil sem se in odšel na Erženovo farmo, kjer so pridno nabirali zeljnate glave, katerim pa je vročina precej škodovala. Ko se je stemnilo, so se delavci odpeljali po eni cesti, z Johnom pa sva šla po drugi. Ustavila sva se pri nekem hotelirju, ki je Johnov prijatelj in odjemalec. John je rekel, da bova malo pila. Nekoliko me je zaskrbelo, vendar sem si mislil, ker je taka vročina, bo mogoče še šlo. In tako je bilo. Ko smo bili gotovi, me je John vprašal, kje mislim prenočevati. Odgovoril sem mu, da navadno prenočujem v tako zvani Californiji pri Jamnikovih. Zapeljal me je tja in mi pravi, naj pogledava še nekoliko v Slovenski dom. Poleg Perperjevih (oskrbnika) je bilo tam še nekaj ožjih prijateljev. Pričeli smo se pogovarjati in ker pogovor suši človeka, je treba tudi zalivati. Okrog 11. sem rekel, da bo treba iti, ker bodo moji gostitelji že spali. John mi je dejal, naj bom brez skrbi, ker bom šel lahko z njim. In tako je tudi bilo. John in njegova družina so me dobro pogostili, ampak Tone je drugi dan vseeno imel mačka ali črva v glavi. Pa sem študiral, kako to, da hoče človek druge učiti, toda se pri pijači niti sam ne more vzdržati. Povest Jacka Londona o Kralju alkoholu je resnična.

V tem tednu, ko to pišem, sem se nahajal v napredni naselbini Strabane. Tja sem prišel na dan, ko je imel soc. klub piknik, toda jim je dež vse pokvaril. Dobro pa so pripravljeni za narodni dan SNPJ, ki se vrši za Labor day. Tam sem mislil ostati teden dni in sem dobil kvartir pri Bartlovih. Toda ostal sem le par dni, ker sem od doma dobil poziv, da moram nekomu za pričo pri dobavi državljanstva. Imel sem še toliko časa, da sem obiskal Louisa Britza na Hillsu, ki je ponovil naročnino na Cankarjev Glasnik in Proletarca. Zadnjih par dni sem porabil v okolici Eksporta, kjer so precej napredni na društvenem polju in si morda še postavijo narodni dom.

Anton Zornik, zastopnik.

Svidenje po dolgih letih

Chisholm, Minn. — Sredi avgusta sta bila tukaj na obisku in počitnicah Anton in Jennie Eršte iz Milwaukeeja s sinom in hčerjo v spremstvu njih soseda Edwarda Brozovicha ter sina Steva. Bili so pri nas. Obiskali smo mnogo prijateljev in rojakov. Pač lepo svidenje po tolikih letih. Jennie Eršte, po domače Gilnčeva iz Zgornjega Bernika, je moja najbližja soseda iz starega kraja in sestrična moje žene.

Tukaj so se mudili več dni. Ogledali smo si okolico in odprte rudnike, kjer so videli, kako kopljejo železno rudo in jo nakladajo na vozove. Vsak dan smo se peljali tudi k jezeru, kjer smo se prav dobro imeli v senci košatih dreves. Malo sem se bal, da bi kateri ne vtonil, toda so vsi znali bolj plavati kot jaz, ker so šli dalj. Imeli smo dosti smeha in zabave.

Anton Eršte je imel dobro vozilo in smo šli od enega kraja do drugega. Tudi je skrbel, da je imel vedno pripravljeno hladno pijačo, ki se je tiste vroče dneve dobro prilegla. Prav dobro smo se imeli in bili veseli tega snidenja. Toda prišel je dan ločitve in nam vsem je bilo težko pri srcu. Od nas so se odpeljali na Ely, kjer ima Jennie teto. Ta teta je žena Johna Terana. Tam so obiskali več znancev in prijateljev, kakor so mi povedali, in upam, da so se dobro imeli. Potem so se vrnili proti domu v Wisconsin. Upam, da so bili zadovoljni s tem obiskom v Minnesoti. Vsa Erštetova družina je pri SNPJ.

Frank Jenko.

O izletu v La Salle

Cicero, Ill. — Pikniška sezona je pri kraju in tudi druge zabave v hladni senci bodo kmalu krenile v drugo smer. V poletju se radi podamo v kraje, ki so nam najljubši — tja pod hrast ali za bezgov grm. Seveda je to najbolj prikladno za družine, samcu pa najbolj kaže, ako ima mašino, da se odpelje na nekoliko daljšo pot, ako ima tam kakšne prijatelje ali znance. Tako sem storil pred kratkem tudi jaz in za spremljevalca dobil mr. J. Fabiana, s katerim se odpeljeva proti La Sallu. Dan je bil lep in si se lahko peljal, kamor te je srce vleklo.

V La Sallu sva se najprvo ustavila pri mrs. Pirnat. Žal nama je bilo, ker je nisva dobila pri najboljšem zdravju. Tega sva ji želela, se poslovila in odpeljala proti Oglesbyju, kjer sva se ustavila v gostilni mrs. Dušak, ki naju je z radostjo sprejela in postregla s pijačo in jedačo. Mrs. Dušak je prijazna in ugledna žena ter dobra gospodinja. Žal, da ji je smrt vzela moža. Uverjen sem, da pri takem posestvu potrebuje pomoč. Po kratkem obisku se posloviva in se odpeljeva proti La Sallu. Tam sem pustil svojega spremljevalca pri družini Duler na Creswe Cortu, jaz pa se odpeljem na piknik lasališke federacije SNPJ, ki se je vršil v lepem kraju blizu Depueva.

V moje začudenje je bil piknik pri tako lepem vremenu slabo obiskan, ampak tako je večinoma povsod. V resnici je žalostno, da se nekateri člani SNPJ tako malo brigajo za stvari, ki so v korist članstva in jednote. Ta sistem se je že posplošil. Ravno tako je s sejami: društvo ima 100 članov, na seje jih pa pride 10-15, vedno eni in isti obrazi. Pa pustimo to na stran. Vrnem se zopet v La Salle k Dulerjevim po mojega spremljevalca, nakar jo ubereva proti Mandoti, od tam pa po cesti 34 do Aurore. Tam se nekoliko okrepčava, potem pa nadaljujeva po isti cesti proti Ciceru. Domov sva prišla o polnoči. Pozdrav vsem, ki sva jih obiskala v La Sallu in Oglesbyju in hvala za postrežbo.

Jakob Adam in J. Fabian, 449.

Dobili dež

Kemmerer, Wyo. — Končno smo vendar dobili, kar smo vsi tako želeli — dežja. Dne 25. avgusta je padal skoro ves dan in tako je naše suše za letos konec. In konec je tudi vročine, ker hladna jesen že prihaja.

Anton Tratnik.

S pota

Minnesota se je precej ohladila in ponekod se vidi že rumenkasto listje na drevju. Tudi ptičja mladina se zbira v gručah in se menda pod nadzorstvom starih vadi za daljni polet čez par mesecev. Prihajajo tudi mnogi obiskovalci, ker po navadi je par mesecev tukaj še milo podnebje. Sam imam dnevno obiskovalce. Ravno sedaj je v moji družbi več Jolietčanov in nekateri ostanejo tukaj ves mesec, namreč mr. in mrs. Vidic in še par drugih.

Te dni me je obiskal tudi pisatelj Louis Adamic z ženo. Tukaj se nahajata v letovišču in on zbira podatke za novo knjigo, v kateri bo opisal razne narodnosti, ki tvorijo Združene države. Od tukaj se podasta proti divnem zapadu.

Skoraj ne mine dneva, da ne bi imel kakega novega obiskovalca. Ravno ko to pišem, je prišel neki drugi pisatelj z avtom in vzel mojo zbirko za podatke. Po rodu je Francoz in zbira podatke o Jugoslaviji in Jugoslovanih sploh. Piše v neko svrho po navodilu iz Washingtona, D. C.

Ta mesec se je praznovalo zelo slovesno 50-letnico odkritja železne rude v Mount Ironu, Minn. Neki posestnik je iskal zlato, našel pa je železno rudo. In tako je bilo v malem ličnem mestecu Mount Ironu blizu Virginije na tisoče avtov in razume se, da tudi na tisoče občinstva, ki so prišli na to slavnost. Vršila se je na kraju, kjer je bila prvotno odkrita ruda in kjer se danes nahaja malo jezero. Na tem prostoru so izkopali za milijone vrednosti rude.

Bili so prizori iz onih prvaških dni in ljudje oblečeni v noše onega časa ter veseli dogodki, ko je uče stresel pred sinove kose rudč. Vse mesto je bilo ta dan kot pristno gledališče. Ženske so šumele v širokih oblekah, kot tudi moški, ki so nastopali kot pionirji, govorniki pa so po zvočnikih govorili ogromni množici. Videli so se razni prizori od gozdnega požara, ki je prva leta uničil sosednje mesto Virginijo in o drugih dogodkih. Prišli so tudi prekupci, ki so odkritelju železne rude in lastniku zemlje ponujali $40,000 za zemljo, kar pa so sinovi in oče odklonili.

Matija Pogorelc.

Registracija inozemcev v Chicagu

Poštni uradi in dnevne ure registriranja

Registracija nedržavljanov, ki se je začela 27. avgusta t. l., bo trajala prihodnje štiri mesece vsak dan, izvzemši ob nedeljah in postavnih praznikih. Registracija se vrši na glavni pošti in v vseh ostalih poštnih uradih, ki bodo večinoma odprti v ta namen od devetih zjutraj do devetih zvečer, ob sobotah pa do šestih zvečer.

Izjema bo v sledečih uradih: Norwood Park Station, 6158 Northwest Highway na severnozapadni strani, bo odprto do osmih zvečer; Clearing Station, 6451 S. Central Ave. na južnozapadni strani, bo odprt do osmih zvečer; Morgan Park Station, 1805 Monterey Ave. na južni strani, bo odprt do osmih zvečer; Riverdale Station, 13737 Leyden Ave. na južnozapadni strani, bo odprt do šestih zvečer dnevno.

Sledeči poštni uradi v Chicagu so odprti za registracijo od devetih zjutraj do devetih zvečer dnevno, razen ob sobotah:

Glavna pošta.....433 W. Van Buren Street
Stara glavna pošta (Annex).....U. S. Court House

Severna in severnozapadna stran

Chestnut Street Station.....830 N. Clark Street
Cragin Station.....4834 Armitage Avenue
Dunning Station.....6441 Irving Park Road
Fort Dearborn Station.....676 N. St. Clair Street
Irving Park Station.....3855 N. Cicero Avenue
Jefferson Station.....5401 Lawrence Avenue
Kedzie-Grace Station.....3750 N. Kedzie Avenue
Lakeview Station.....1343 Irving Park Road
Lincoln Park Station.....2643 N. Clark Street
Logan Square Station.....2339 N. California Avenue
North Town Station.....2626 Devon Avenue
Norwood Park Station.....6158 Northwest Highway
Ravenswood Station.....2311 Lawrence Avenue
Rogers Park Station.....6929 N. Clark Street
Uptown Station.....4850 Broadway

Zapadna stran

Austin Station.....5446 W. Madison Street
Cicero Branch Station.....2430 S. 52nd Avenue
Division Street Station.....4950 W. Division Street
Garfield Park Station.....4028 W. Harrison Street
Hawthorne Station.....2302 S. Pulaski Road
Mid-West Station.....2419 W. Monroe Street
Pilsen Station.....1859 S. Ashland Avenue
Wicker Park Station.....1223 N. Paulina Street

Južna in južnozapadna stran

Auburn Park Station.....7914 S. Racine Avenue
Chicago Lawn Station.....3053 W. 63rd Street
Clearing Station.....6451 S. Central Avenue
Elsdon Station.....4822 S. Kedzie Avenue
Englewood Station.....611 W. 63rd Street
Grand Crossing Station.....7748 Cottage Grove Avenue
Hegewish Station.....13256 Baltimore Avenue
Hyde Park Station.....4601 Cottage Grove Avenue
Jackson Park Station.....6313 Langley Avenue
Morgan Park Station.....1805 Monterey Avenue
Ogden Park Station.....1519 W. 63rd Street
Riverdale Station.....13737 Leyden Avenue
Roseland Station.....11033 S. State Street
South Chicago Station.....2938 E. 92nd Street
South Shore Station.....2207 E. 75th Street
Stock Yards Station.....4101 S. Halsted Street
Twenty-Second Street Station.....2211 S. State Street

ERNEST J. KRUETGEN, poštar.

Življenjska tragedija v mehiških pragozdovih

Indijanska naselbina Tiltepee je skrita med ogromnimi pragozdovi na jugu Mehike ob reki Atoyac, nedaleč od mesta Culcatlana. Po potresu pred nekaj meseci so se zatekli begunci iz potresnega ozemlja v mesto Oxacz. Veliko pozornost sta zbudili dve begunski družini, ker so bili vsi člani slepi. Neki zdravnik za očesne bolezni se je pozanimal za ubožce in jih povpraševal, kako to, da so vsi slepi. Zelo se je začudil, ko so mu pojasnili, da prihajajo iz kraja na skrajnem jugu, kjer so vsa živa bitja slepa.

V ta prečudni kraj poslana komisija je poslala o tej nenavadni vasi v srce segajoče poročilo: Prebivalci Tiltepeeja so lacondonski Indijanci, potomci nekdaj visokokulturnih Indijancev iz plemena Maya. Z neverjetno zanesljivostjo so slepci vodili člane odprave skozi bujno porasel pragozd do svoje vasice. Vsa živa bitja v Tiltepeeju so slepa. Sicer hodijo ljudje in živali tako zanesljivo, da na prvi pogled niti ne opaziš, da so slepi; utegneš si misliti, da si stopil v navadno indijansko vas. Toda pri natančnejšem opazovanju spoznaš nenavadno tragiko tega plemena. Neki kmet orje njivo in jasi ob gozdu z dvema voloma. Vola sta slepa. Slepi psi oblajajo tujca, ko stopi v vas. Slepe ženske pletejo prekrasne pletenine. V vsej vasi samo nekaj dojenčkov še ni oslepelo.

Slepi lacandonski Indijanci niso lepi ljudje, ugasle zenice čudno omrtve njihove obraze. Vseeno jih pa vidiš vesele in razigrane pri vaških zabavah. Učenjaki so pod mnogimi razvalinami okrog Tiltepeeja izkopali stare malike, prav tako — slepe. Znanstvena odprava je ugotovila, da slepota ni nalezljiva. Še nihče ni nalezel slepote, če je koga v vasi samo obiskal, pa tudi če je dalj časa živel pri slepih vaščanih. Zdravniki so nazadnje odkrili mikroskopsko majhnega črvička, ki se zaje v očesno veznico. Po dolgih in natančnih opazovanjih so pa morali priznati, da ta črviček tudi ni v zvezi s slepoto, kajti črvička so našli že tudi v očesnih veznicah ljudi, ki niso slepi. Živalca torej nikakor ni vzrok te hude bolezni. Najverjetnejše je, da je skrivnostni vzrok slepote teh Indijancev splošna degeneriranost.

Senator Shipstead v Willkiejevem taboru

Washington, D. C., 28. avg. — Senator Henrik Shipstead, farmer-laborit iz Minnesote, je sinoči naznanil, da bo podpiral Wendella Willkieja, predsedniškega kandidata republikanske stranke. Shipstead je poslal tudi telegram senatorju McNaryju, podpredsedniškemu kandidatu, ki je imel sprejemni govor v Salemu, Ore., z zagotovilom, da bo podpiral njega in Willkieja v sedanji volilni kampanji v Minnesoti.

HOLLYWOODSKA ZVEZDA

ROMAN IZ ŽIVLJENJA AMERIŠKE FILMSKE METROPOLE

Spisal *E. Stilgebauer.*

Prevedel *Ivan Jontez*

"On vas je najel, gospodična, in vi ste sprejeli njegovo ponudbo, ne da bi rekli eno samo besedico o tem meni? Vi boste to pogodbo na mestu preklicali! Ali razumete? Kdo pa naj igra Ano Boleyn v mojem novem filmu? Povejte mi, kdo? Jaz sem priredil to vlogo nalašč za vas . . ."

Maček je skočil iz žakija! Mabel Moon je zdaj vedela vse, kar je hotela vedeti in je dosegla svoj namen.

Vzlic temu pa je še vedno molčala in plašno gledala Steamsa.

On je zaklel.

"Gospodična Moon ,vi ste se za mojim hrbtom pogodili z mojim največjim konkurentom! To je nesramnost!"

Mabel se je zasmejala.

"Gospod Steams, povedati vam moram, da se ne obnašate kot kavalir . . . Vi me boste še pokvarili, da bom postala zlobna . . . Kdo pa je rekel, da sem jaz že podpisala pogodbo z družbo Bioscope? To se še ni zgodilo, ker sem si izgovorila časa za premislek."

Po teh besedah se je Steamsu odvalil težek kamen od srca.

Stvar je bila resna. "Kleopatrina smrt" je postavila Kalifornijsko filmsko družbo trdno na noge, toda od uspeha novega filma "Ana Boleyn" so bile odvisne dividende. Mabel Moon je bila od vsega začetka določena za naslovno vlogo, zato se ni bilo čuditi Steamsovemu razburjenju. Saj je le za las manjkalo, da mu ni njegov najhujši tekmec izpred nosa odvedel njegove glavne igralke, medtem ko se je on ukvarjal z načrti varčevanja!

Mabel Moon se nekaj časa ni zmenila za ravnatelja in njegovo zadrego, potem je pa mirno vzela iz žepa Powersovo pogodbo ter mu preprosto velela:

"Čitajte, prosim!"

Melbourne Steams je sedel.

Ko je čital, so mu stopile na čelo potne srage. Kaj takega pač ni bil pričakoval. Sto in petdeset tisoč dolarjev honorarja! Kaj takega si je mogel izmisliti samo Francis Powers, ki se je bil zaklel, da bo uničil svojega hollywoodskega tekmeca, Kalifornijsko filmsko družbo in njenega ravnatelja in režiserja Melbourne Steamsa.

Mabel Moon je dolgo mirno čakala. Potem je kratko vprašala:

"Torej, gospod Steams! Ali naj podpišem pogodbo z družbo Bioscope, ali ne?"

Melbourne Steams je s težavo izdavil iz sebe:

"Razume se, gospodična Moon, da bo Kalifornijska filmska družba sprejela to pogodbo z vami."

Mabel Moon je bila zdaj za trenutek še v dvomu, ali ne bi kazalo, da skuša izsiliti še več. Tedaj se je k sreči spomnila petdesetih odstotkov, ki jih je bil zahteval Toms in ki jih ji zdaj ne bo treba nikomur odšteti. Zato — in samo zato — je zdaj vzela Steamsu iz rok pogodbo ter jo spravila v svoj žep. Nato je rekla:

"Gospod Steams, kakor hitro boste spisali in podpisali enako pogodbo, bom jaz sporočila družbi Bioscope, da sem se poslužila svoje pravice ter odklonila njihovo ponudbo. Sprejeto?"

"Sprejeto, gospodična Moon!"

Deseto poglavje

Šest mesecev pozneje je bil novi film dovršen. Hollywood je pritisnil New York ob tla. Kalifronijska filmska družba je zavzelo mesto prvaka in družba Bioscope je bila pritisnjena ob steno.

Francis Powers se je penil od jeze, dočim je Melbourne Steams triumfiral. Vsota sto in petdesetih tisoč dolarjev, ki jih je moral plačati Mabeli Moon, nikakor ni bila slabo naložena. Nasprotno, bila je sijajna naložba, ki je že prinašala mamljive obresti, kajti film je prinesel milijone v dolarjih.

Celo Heatlinovo ime je docela obledelo pred imenom nove zvezde.

Ob vhodih neštetih filmskih gledališč v Ameriki, Angliji in dominijonih so se šopirili ogromni plakati, ki so z velikanskimi črkami naznanjali, da je Mabel Moon glavna junakinja senzocionalnega novega velefilma "Anna Boleyn," ki ga gledalci ne bodo mogli zlepa pozabiti.

Plakat, ki je bil ogromna stvar, je bil delo enega tistih ameriških slikarjev, ki pokličejo na pomoč vso silo svoje fantazije, da podajo sliko enega bežnega trenutka na tak način, da se gledalcu neizbrisno vtisne v spomin.

Na strani je stala orjaška postava v škrlatnem plašču: rabelj, ki je držal v rokah lesketajočo se rabeljsko sekiro. Mož je imel roke Herkula in obraz zveri, kateri ni mogeče uiti in v katere očeh ni nobenega usmiljenja.

V presenetljivem kontrastu s to postavo je bila drobna, zlatolasa Mabela Moon, oblečena v belem in z razgaljenim drobnim vratom, ki jo je slika kazala v trenutku, ko se začenja vzpenjati po stopnicah na morišče.

Ob njeni strani je šel, ves v črnem, kar je potrojilo učinek, njen spovednik, ves sključen in mrk.

Nič drugega.

Pač, sugestija mase — stegnjeni prsti, skrčene pesti na dnu slike — za katero pomeni smrt Ane Boleyn nov užitek, kakršnega nudi samo kri, najsi že bo prelita v pretepu, petelinjem spopadu, bikoborbi . . . da je le kri!

Prometni stražniki so imeli mnogo opravka pred temi kričečimi plakati, pred katerimi so se gnetle velike množice, ki so potem pod vtisom te reklame navalile na blagajne ter si s trdo prisluženimi centi priborile vstop v gledališča, kjer so kazali to novo filmsko čudo.

Hollywood je prospeval. Delnice Kalifornijske filmske družbe so bile med najbolj zaželjenimi na Wall Streetu in so v enem samem dnevu poskočile štirideset odstotkov navzgor. Melbourne Steams si je zadovoljno mencal dlani. Kako bi si jih tudi ne, ko je vendar z eno samo potezo prekrižal načrte Billa Tomsa, kakor tudi Francisa Powersa?

Mabel Moon je bila zlat rudnik!

Toda njen vpliv je segal tudi daleč preko mej filmskih gledališč. Ona je postala zadnja beseda v modnih ateljejih, v kopališčih, lepotnih salonih in sploh povsod, kjer se je ustvarjala moda, kajti Mabel Moon je postala moda. Na trgu se je pojavil ženski klobuk z njenim imenom, čokolada z njenim imenom, cigarete z njenim imenom; v salonih na Peti aveniji so plèsali "Mabelin ples" in v restavracijah so servirali "Mabelino limonado" in druge take pijače; na prodaj so bile vžigalice v škatlicah, na katerih je bila slika oboževane Mabele Moon v oblačilu Ane Boleyn.

Na kratko povedano, Mabel Moon je bila izredno popularna. Zanimanje za njo je bilo večje od zanimanja za predsedniške kandidate, ki so se tedaj potegovali za službo predsednika Zedinjenih držav. Njeno ime je bilo v seznamu slavnih Amerikancev.

(Dalje prihodnjič)

Žogometni igralci, člani krajevne unije United Wholesale & Warehouse Employes, v Brooklynu, N. Y.

The Common Council for American Unity

Novo ime za F. L. I. S.

Cenjeno uredništvo:

Nekateri izmed vaših čitateljev so morda že opazili, da je Foreign Language Information Service ali skratka F.L.I.S. pred nekoliko tedni izpremenil svoje ime v Common Council for American Unity. Hvaležen vam bom, ako mi dovolite, da v vašem cenjenem listu razložim, zakaj se je izvedla ta izprememba in kaj pomeni.

Ko je Foreign Language Information Service začel delovati l. 1918, je največje preseljevanje modernega časa, morda vseh časov, bilo ravnokar doseglo svoj vrhunec. V teku desetih let pred svetovno vojno je priseljevanje znašalo povprečno več kot milijon na leto. V dobi ene same generacije od l. 1880 dalje je bilo 23,000,000 priseljencev pripuščenih v Združene države. Večji del tujerodcev, ki so bili tukaj leta 1914, je obstojal in novodošlecev, ki so znali le malo angleški in ki se niso bili prilagodili ameriškim navadam in ustanovam.

Razmere so dandanes povsem drugačne. Novodošlec prejšnje generacije se je ponajveč tukaj zakoreninil in je postal ameriški državljan. Njegovi otroci so se večinoma rodili tukaj. Ta dežela je omejila priseljevanje. Nova imigracija se je znatno skrčila. V desetletju 1930-39 je znašala povprečno 69,938 oseb na leto.

Preostaje še mnogo konstruktivnega in potrebnega dela v prid inozemcu in novemu priseljencu. Nastala je pa nova vrsta problemov. Združene države, ki so nekdaj bile razmeroma precej enoličen narod, so postale dežela mnogih narodnosti in veroizpovedanj. Teh 38,000,000 priseljencev zadnjih sto let — dejanski vsi naše razne plemenske, verske in kulturne skupine so sprejele osnovno anglosaksonsko dedščino te dežele. Uvedle pa so istočasno razlike značaja in kulture, ki nekoliko predrugačajo to dedščino in obliko ameriškega življenja. Mnogi Amerikanci starega kova nimajo radi teh izprememb. Tujerodci in njihovi otroci so čestokrat podvrženi gospodarski in socialni diskriminaciji. Predsodek je naperjen proti njim v raznih oblikah in posledica je, da desetine milijonov Amerikancev čutijo, da niso tukaj popolnoma doma. Žalibog tudi mnogo priseljenih skupin je prineslo s seboj mržnje in sovraštva, podedovana od ljutih nacionalizmov Evrope. Mnogi izmed njih se niso čustveno popolnoma istovetili z Ameriko, marveč imajo nagon, nekje več nekje manj, da se osredotočijo okolo sebe in držijo v stran od glavne struje ameriškega življenja.

Posledica vsega tega je, da je vzlic vsem našim idealom preveč predsodka in diskriminacije med nami, da je tega vedno več in da to je slabo za Ameriko. Res je, da milijoni Amerikancev imajo občutek, da niso popolnoma dobrodošli, da se ne čutijo povsem doma kulturno in duševno. Tak predsodek in razkol škoduje narodu. Povzroča needinost, zmanjšuje narodno izdatnost, zadržuje naše stvarilne sile in zavlačuje dosego boljšega in prijetnejšega življenja za vsakega državljana.

Ta je oni širši problem — problem ameriške edinosti — s katerim se bo ukvarjal Common Council for American Unity. Vojna je napravila ta problem še bolj nujnega. Naše prebivalstvo šteje milijone ljudi, ki imajo tesne vezi z vojskujočimi se narodi. Ako se ne čuvamo, bo bojazen in sumnja o stališču in delovanju teh skupin zasejala neprijateljstvo in razdor. Taka obtoževanja in sumničenja bodo večinoma izvirala iz predsodka in neznanja. Nevarnosti so pa prav očividne in potreba edinosti in medsebojnega poznavanja ni bila nikdar tako nujna. Čas je, da se preneha govoriti o "Jugoslavo-Amerikancih", "Italo-Amerikancih", "Nemško-Amerikancih", "Židо-Amerikancih" i. t. d. Vsi smo Amerikanci, naj bo izvir še tako različen. Vsi moramo skupno korakati naprej. To je osnovna resnica. Naravno je, da je narodnostno in plemensko ozadje stvar, ki je zanimiva in vzbuja ponos, ali ne sme se dovoliti, da bi zatemnilo bolj važne stvari. Common Council for American Unity bo odločen pristaš one Amerike, ki sprejema vse svoje državljane, kakršnokoli je njihovo narodnostno in plemensko ozadje. Napadalo bo in skušalo razgnati vse ozračje predsodka, ki je v kvar vzajemnemu spoštovanju, razumevanju in edinosti, katera bi morala obstojati med ameriškim ljudstvom.

Ta problem pa ima v sebi mnogo več pozitivnih in kreativnih pogledov kot one, ki jih je vojna poudarila. Iz samih obstoječih razlik more čas in svoboda in nadarjenost ter generozno uvaževanje, ako le hočemo, ustvariti bogatejšo in srečnejšo civilizacijo kot jo je Amerika kdaj poznala. Dasi so Združene države bile dedič vseh dežel Evrope in onkraj Evrope, so se dolgo časa zadovoljevale s prikrojevanjem svojega življenja po puritanskih in anglo-saksonskih vzorcih. Ni pa prekrasno, da se popravijo pogreški preteklosti. Ena posledica povečanega nacionalizma in zmanjšanega priseljevanja je obnovljeno zanimanje s strani vseh skupin za svoje lastno ozadje. Mnogo mladih ljudi vprašuje, kako so njihovi roditelji ali pradedje prišli v to deželo, kako civilizacijo so zapustili za seboj in istočasno prinesli s seboj. Brskajo po koreninah svoje dedščine — pa se seznanjajo z njenimi legendami in literaturo, vadijo v njenih pesnih in plesih, častijo njene junake, proslavljajo njene običaje in se dostikrat tudi učijo jezika svojih očetov. Istočasno pa ti mladi ljudje hočejo biti "pripoznani" kot Amerikanci, hočejo prispevati in igrati vlogo v glavni struji ameriškega življenja. V teh milijonih mladih ljudi, v njihovem živahnem zanimanju za minulost in bodočnost, za svoje roditelje in pradede, v kulturnih virih naših črncev, v naši dedščini od Mehikancev in Indijancev, v vsem tem imamo elemente za ustvaritev bogatejše, bolj raznolične in zadoščujoče kulture in civilizacije kot jo je svet kdaj poznal.

Ozkosrčno naziranje o edinosti more zlahka zatirati te razlike. V svetu, prešinjanem s strahom in razdrtem po vojnah, je nevarnost edinosti, ki hoče enoličnost, jako realna. Common Council for American Unity pa veruje, da edina trajna edinost more priti le, ako se dovolijo razlike, ako sprejemamo drug drugega, kakršni smo. Mora biti seveda skupna vera v demokracijo in ideale svobode. Glede teh osnovnih načel ne more biti kompromisa. Ali znotraj kroga te skupne vere je svoboda biti različen ne le edino postopanje, ki je v skladu z demokracijo in svobodo, marveč edini mogoči način, ki utegne dovesti do prave in trajne edinosti.

Novo ime ne označuje le izpremenjene narave problema, marveč širše polje sodelovanja in prizadevanja. Common Council for Amerikan Unity bo, kot upamo, pridobil mnogo širše sodelovanje kot Foreign Language Information Service, dasi je ta imel mnogo prijateljev in podpornikov. Dodatno k svojemu upravnemu svetu (Board of Directors) in odboru priporočiteljev (Committee of Sponsors) bo Council imel širok Narodni odbor (Nat'l Committee), ki bo vseboval zastopnike iz raznih delov dežele in iz raznih narodnostnih in plemenskih skupin, novih in starih, ki tvorijo ameriško ljudstvo.

Vse delo, ki ga je F.L.I.S. opravljal do sedaj, se bo nadaljevalo, njegovi članki za časopise, njegova pomoč neštetim novodošlecem, njegovo prizadevanje proti predsodku in diskriminaciji. Vse to delo se bo nadaljevalo, ali bo šlo naprej kot del širšega programa, prilagodenega izpreminjajočim se razmeram in potrebam.

Eden izmed prvih pojavov novega dela bo izdajanje magazina "Common Ground", ki začne izhajati kot četrtletnik v septemru. Količina dela mora biti seveda odvisna od gmotne podpore, ki se bo prejemala. Taka podpora mora priti od splošnih članarin in prispevkov. Splošna članarina bo $1 na leto. Vsi prispevki od $3 ali več bodo uključevali splošno članarino in naročnino za Common Ground.

Morejo li Združene države s prebivalstvom 130,000,000, s tolikimi narodnostnimi in plemenskimi ozadji, z raznimi simpatijami in stališči, izvesti efektivno edinost? Moremo li razviti tako razumevanje in sodelovanje, ki bo pomenilo večjo in boljšo civilizacijo za našo lastno deželo in kakršno ves svet tako veliko potrebuje? Common Council for American Unity veruje, da moremo, in upa prispevati k temu cilju. V to svrho bo Council skušal premagati nestrpnost plemena ali narodnosti. Pomagal bo tujerodcem in njihovim otrokom rešiti njihove posebne probleme prilagoditve in popolne ter konstruktivne udeležbe v ameriškem življenju. Zagovarjal bo skupno državljanstvo, skupno vero v demokracijo in ideale svobode. Pospeševal bo pripoznavanje onega, kar je vsaka skupina prispevala Ameriki. Bo zagovarjal svobodo biti različen, med tem ko bo postavil skupno dobro pred interesi posamezne skupine. Povzbujal bo rast ameriške kulture, ki bo zares predstaviteljica vseh elementov, ki tvorijo ameriško ljudstvo. Pred vsem bo deloval za to, da se vsi državljani brez razlike narodnostnega ali plemenskega izvora dejanski in postavno sprejemajo kot enaki drugi v ameriški družbi.

Vsem, ki verujejo v te ideale in svrhe, Common Council pošilja vabilo, da pristopijo kot člani in sodelovatelji.

Vsa vprašanja o delu in programu Councila so dobrodošla in mi bomo nanje radostno odgovorili.

Common Council for American Unity, 222 Fourth Avenue, New York City.

Read Lewis,
eksekutivni ravnatelj.

Prva ljubezen

Anička: ". . . In potlej mi je rekel, da sem prvo dekle, ki jo je kdaj ljubil."

Marica: "Kajne, kako zna to lepo povedati?"

SVEŽOST PO DNEVU, POČITEK V NOČI

jamčen od slavne
želodčne tonike

TRINERJEVO GRENKO VINO SEDAJ S VITAMINOM B-1

znan že nad 50 let.

Povspešuje apetit in prebavo, ter daje počitno spanje. V vseh lekarnah.

JOSEPH TRINER CORP.
1333 S. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Ko se je ženil

Miha je pripovedoval, kako je ženil in je dejal med drugim:

— Bilo je prav za prav stno. Mica me ni hotela, ka sem bil pijan, jaz pa je ni maral, če sem bil trezen . . .

Link-Belt Company Stoker Factor Holds "Open Hou

Residents of Chicago and sub have an opportunity during the few weeks to visit one of Chic large manufacturing plants and how the Link-Belt "Challen models are produced by mass pro tion methods. Here the visitor see the hundreds of special mach that are used to produce stoker at low cost . . . the stoker res laboratory where new stoker de are tested out . . . the assembly partment where the stokers are together . . . and the display and retail department where va sizes and models of Link-Belt st are on display.

The most popular Link-Belt st this year is the self-feeding (bin "Challenger" model which sells the amazingly low price of $ (without installation). This is a half of what a Link-Belt bi stoker sold for three years These stokers eliminate coal sh ing and furnace tending, and installed in existing heating s under FHA terms—with down ment as low as $8.00.

Any one interested in the oper and manufacture of automatic stokers is invited to drop in at Link-Belt plant, 17th St. at We Avenue, or call Canal 2400 fo appointment. —(A

Pišite še danes po CENIK SLOVENSKIH KNJIG

KNJIGE v angleščini . .

NE ZAMUDITE TE PRILIKE **po izvanredni ce**

The Garden Encyclopedia

1400 STRANI — 750 SLIK
vključno 250 FOTOGRAFIJ

NAPISALI NAJBOLJŠI AMERIŠKI VRTNARSKI VEŠČAKI IN IZDAL
E. L. D. SEYMOUR, B. S. A.

Ena sama knjiga, ki vam nudi vsebino cele vrste vrtnarskih knjig. Ta knjiga je bolj popolna, bolj natančna, bolj razumljiva in bolj uporabljiva, kot katerakoli druga vrtnarska knjiga.

Cena samo $4

Čudili se boste in veseli boste, ko boste videli, kako natančno vse **THE GARDEN ENCYCLOPEDIA** pouči o vsaki najmanjši podrobnosti v obdelovanju vrta. Knjiga je bila skrbno sestavljena, tako da ni izpuščeno prav nič, kar je zanimivo in potrebno za vrt. Kar je v knjigi, je bilo vse skrbno preiskušeno, tako da je vse popolno, jasno, priprosto, pa natančno To je nova vrtnarska priročna knjiga — popolna, praktična, priljudna in lahko razumljiva. Preiskušajo jo kar najbolj natančno sami. Prepričali se boste, da boljše vrtnarske knjige ni kot je **THE GARDEN ENCYCLOPEDIA.**

— NAROČITE PRI —

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING C
216 West 18th Street, New York, N.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina, in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	**$6.00**	**Za Cicero in Chicago je**	**$7.**
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.
Za Evropo je	**$9.00**		

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....